

Health of Convicts in the Convergent Approach of Religion and Health

Mehrdad Teymouri^{ID}, Jamal Beigi^{ID}, Fatemeh Ahadi^{ID}

Department of Criminal Law and Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran.

*Correspondence should be addressed to Dr. Jamal Beigi; Email: Jamalbeigi@iau-maragheh.ac.ir

Article Info

Received: Mar 29, 2022

Received in revised form:

Mar 17, 2022

Accepted: May 23, 2022

Available Online: Sep 23, 2023

Keywords:

Holy Quran

Health of Convicts

Religious Teachings

<https://doi.org/10.22037/jrrh.v9i3.37999>

Abstract

Background and Objective: The religion of Islam is the religion of compassion and kindness, and the Holy Quran, which is the source of religious teachings, strongly supports the fundamental rights of human beings; At the same time, in the Quranic teachings and Islamic traditions in the direction of human evolution and excellence, preservation of life and observance of health is considered as important and respectable. Therefore, the purpose of this study is to investigate the approach of religious teachings toward ensuring the health of convicts.

Methods: The method of carrying out this descriptive-analytical study was library-based Data was collected by referring to the Quranic verses and Islamic narrations and searching the Islamic sources and articles on databases such as ISC, Migiran, SID, Normags and Google Scholar. Then, the collected data were analyzed according to the purpose of the study. The authors of the article did not report any conflict of interests.

Results: The findings of the study indicate that in implementing the divine limits (punishments) while being effective in observing the inherent dignity of human beings, the health of the convicts has been predicted via certain mechanisms in the approach of religious teachings derived from the Holy Quran and narrations cited from the Infallibles; These include the non-enforcement of punishment on the convict in heat and cold, the non-application of punishment on the diseased convicts and pregnant woman, the possibility of applying punishment on the convicted patient in the form of theqth (a set of whips held together) and the non-application of punishment on the convict's face and genitals.

Conclusion: The results of the study indicate that religious teachings have paid attention to the health of convicts in order to ensure health, especially during the enforcement of divine limits or punishments; Therefore, illness and special circumstances of the convict before or after the conviction leads to the application of differential criminal policy for the convicts in order to ensure their health. As in many cases, the convict's physical and mental illness has been considered as a condition for the abolition of punishment and in some cases as the cause of delaying the enforcement of the punishment until recovery; Therefore, the integration of religion and health is a strategic combination in ensuring the health of convicts.

Please cite this article as: Teymouri T, Beigi J, Ahadi F. Health of Convicts in the Convergent Approach of Religion and Health. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2023;9(3):148-158. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v9i3.37999>

Summary

Background and Objective

Islam is the religion of compassion and kindness,

and the Holy Quran, which is the source of religious teachings, strongly supports the fundamental rights of human beings; At the same time, in the Quranic teachings and Islamic traditions in the direction of human evolution and

excellence, preservation of life and observance of health is considered as significant. The right to life is the source from which other rights have sprung. Every right that we consider for human beings and every perfection that human beings should reach depends on life (1). The administration of justice should not be discriminatory, and detainees charged with crimes and convicts imprisoned for crimes should have access to their basic rights, such as the right to health, and no one should be able to deprive them of access to health care (10). In addition to the teachings of human rights that have focused on the health of convicts in other countries, this issue is doubly important in the teachings of Islam. Therefore, it is necessary to study the health of human beings in general and the right to life and insurance of the health of those who have been deprived of their liberty and have also been convicted, so that convergence or alignment can be created between religion and health. Therefore, the purpose of this study is to investigate the approach taken in religious teachings toward ensuring the health of convicts.

Methods

The method used for carrying out this descriptive-analytical study is library-based. The data was collected referring to the verses of the Quran, the prophetic hadiths and other narrations from the Infallibles (AS) and searching in Islamic sources and articles on citation databases such as ISC, Magiran, SID, Noormags, and Google Scholar. The collected data related to the research question were, then categorized and analyzed according to the purpose of the research.

Results

The findings of the study indicate that in implementing the divine limits while being effective in observing the inherent dignity of human beings, the health of the convicts has been predicted by mechanisms in the approach of religious teachings derived from the Holy Quran and narrations cited from the Infallibles. Among these mechanisms are 1. Refusal to enforce the limits (punishments) on the convict during the heat and cold: In order to protect the health of the convicts, the punishments are not enforced in the cold and extreme heat, because it may be more harmful to the offender or even lead to his death; 2. Refusal to enforce the punishments to the diseased convict and pregnant women: For the sick person until recovery and if a woman commits adultery during her pregnancy, there is no need for flogging and stoning. And if a married

woman commits adultery, she is given time to give birth and to breastfeed the child for a period of time; then she is stoned, and if she is not married, the punishment is imposed unless there is a fear of harm to the child; 3. Possibility of performing the punishment in the form of a whip on the convicted patient: In cases when treatment is impossible and there is no hope for the convict's recovery, a set of whips held together (Theqth) consisting of the number of whips that have been determined as punishment, is hit on his/her body; 4. Refusal to apply the flogging punishment on the face and private parts of the convict: The man is whipped while standing and the woman is whipped while sitting, and the whip should not hit the face and private parts. Therefore, the convicts, although they have committed a crime and can be punished, but in Islam, respecting their rights has been emphasized.

Conclusion

According to the findings of the study, a part of which was given as examples, the results of the present study in relation to the importance and preservation of human life and human health and respecting the rights of patients, and especially the diseased convicts, which is undoubtedly based on human dignity, are in line with the findings of the study conducted by Nasrolahi *et al.* (18) and Heydari (19). Also the results related to observing the rights of convicted women are in line with those of Ahmadi and Masumi (20).

The teachings of Islam have always recognized the preservation of life and health for all human beings without exception and without any discrimination. On the other hand, the characteristics of the holy religion of Islam and the practical life of the Holy Prophet of Islam (PBUH) show that he has been very keen to guide and reform the people toward the religion of truth and the right path. At the same time, the inherent rights of the convicts, including health, must be respected. Therefore, in enforcing the divine limits or punishments, while being effective in observing the inherent dignity of human beings, the health of the convicts has been confirmed as an inherent right in verses and hadiths; As a result, the convergence between religion and health is a strategic integrity in ensuring the health of convicts. Also, the origin of attention to the health of convicts in the teachings of Islam, which preceded the formation of human rights declarations and international documents related to the human rights of prisoners in the discourse of the revelation and in the verses of the Holy

Quran also point to the completeness and developmental nature of the religion of Islam.

Acknowledgment

This article was obtained from the first author's doctoral dissertation entitled "Iran's criminal policy against the violation of the right to health of prisoners based on international documents" approved with the code 1474815515304061399162313349 at the Islamic Azad University, Maragheh Branch. The authors would like to thank Islamic Azad University, Maragheh Branch and all those who helped in completing this study.

Funding

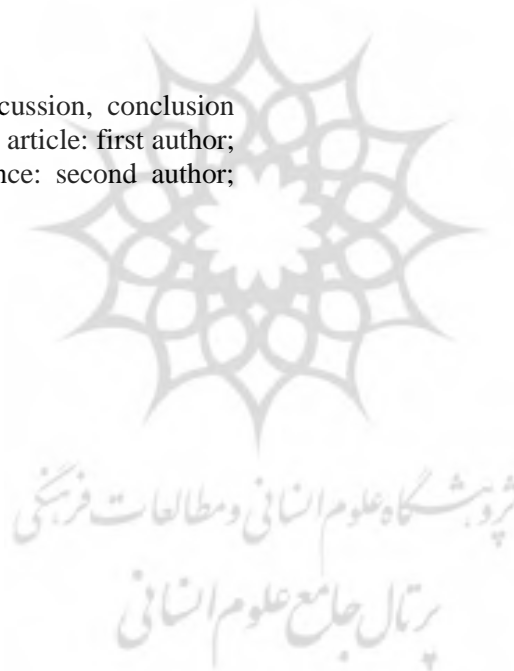
According to the authors of the article, this research was not sponsored and was done at the personal expense of the authors.

Conflict of interest

The authors declared that there was no conflict of interests in this study.

Authors' contribution

Background, explanation, discussion, conclusion and general compilation of the article: first author; Content and structural guidance: second author; and supervisor: third author.

تقارب الدين والصحة وتأثيرهما على سلامة المدانين

مهرداد تيموري^{id}، جمال بيكي^{id}، فاطمة أحدي^{id}

قسم القانون الجنائي وعلوم الجريمة، فرع مراغة، جامعة آزاد الإسلامية، مراغة، إيران.

* المراسلات الموجهة إلى الدكتور جمال بيكي؛ البريد الإلكتروني: Jamalbeigi@iau-maragheh.ac.ir

معلومات المادة

الوصول: ٢٦ شعبان ١٤٤٣

وصول النص النهائي: ١٥ شوال ١٤٤٣

القبول: ٢١ شوال ١٤٤٣

النشر الإلكتروني: ٧ ربيع الأول ١٤٤٥

الكلمات الرئيسية:

القرآن الكريم

تعاليم الشريعة

سلامة المدان

الملخص

خلفية البحث وأهدافه: لم نأت بمجديد إن قلنا إنَّ الإسلام دين الرحمة والسماحة وإنَّ القرآن الكريم مصدر التعاليم الشرعية يدافع بشدة عن حقوق الإنسان ويضمن للفرد حقه، وفي الوقت نفسه تأتي التعاليم الإسلامية والفقهاء الإسلامي إمتداداً لهذه الحقوق وإكمالاً لسير تلك المراحل التي أطلقها القرآن في فجر الإسلام لصيانة حياة الإنسان وحرية. لهذا تسعى هذه الدراسة أن تسلط الضوء على النزعة الدينية وتأثير التعاليم الشرعية على سلامة المدانين والمحكومين في القانون.

منهجية البحث: اعتمدت الدراسة المنهج الوصفي التحليلي والتحقيق المكتبي. فقد ركزت الدراسة على آيات القرآن والروايات الإسلامية وبمحت في مصادر الشريعة وأمها كتب الفقه والمقالات الموجودة في المواقع الإلكترونية المعتبرة مثل آي. إس. سي، ومجيران، وإس. آي. دي، ونورمكر، وجوجل سكلار وجمعت المعطيات الأولية المتعلقة بسؤال الدراسة وهدفها الأساس. بعد ذلك قام الباحثون بتحليل هذه المعطيات بناء على هدف الدراسة. فإن مؤلف البحث لم يشيروا إلى أي تضارب في المصالح.

المعطيات: أفادت معطيات البحث أنّ تطبيق حدود الشرع ضمن تأثيرها الإيجابي ومراعاة الكرامة الإنسانية، تؤكد على سلامة المدان وتحدد آليات قانونية تؤطر سلوك السلطات تجاه المدان مستقاة من التعاليم القرآنية والروايات المنقولة عن الأئمة المعصومين (ع) مثل تعطيل تطبيق حدود الله في حالات البرد والحر الشديدتين، وعدم تطبيقها على المريض والمرأة الحامل، وتطبيق حدود الجلد بصورة الضغث على المدان إن كان يعاني من مرض عضال وعدم تطبيقه على العورتين والمناطق الحساسة في جسد الإنسان.

الاستنتاج: أظهرت نتائج الدراسة أنّ التعاليم الدينية تأتي في سياق تضمنين سلامة الفرد خاصة عندما يتعلق الأمر بتطبيق الحدود الشرعية وسلامة المدانين. لهذا إن كان المدان يعاني من مرض أو أي حرج يحول دون تطبيق حدود الله عليه قبل الإدانة أو بعدها، يجب إتخاذ آليات خاصة تتعلق بالقانون الجنائي الإفتراقي للتخفيف من معاناة المدان. كما أنّ هناك حالات خاصة تحكم بإلغاء الحكم وتعطيل حدود الله إن كانت حالة المدان النفسية والجسدية حادة جداً. ففي مثل هذه الحال إما يتم تعطيل الحكم أو يُرجى البتّ فيه إلى حين يتمتّل المدان للشفاء ويستعيد عافيته. إذن توائم الدين والسلامة يشكلان منهجية تضمن سلامة المدان وحقوقه الفردية.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Teymouri T, Beigi J, Ahadi F. Health of Convicts in the Convergent Approach of Religion and Health. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2023;9(3):148-158. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v9i3.37999>

سلامت محکومان در رویکرد هم‌گرایی دین و سلامت

مهرداد تیموری ^{id}، جمال بیگی ^{id*}، فاطمه احدی ^{id}

گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران.

*مکاتبات خطاب به دکتر جمال بیگی؛ رایانامه: Jamalbeigi@iau-maragheh.ac.ir

اطلاعات مقاله

دریافت: ۹ فروردین ۱۴۰۱

دریافت متن نهایی: ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۱

پذیرش: ۲ خرداد ۱۴۰۱

نشر الکترونیکی: ۱ مهر ۱۴۰۲

واژگان کلیدی:

آموزه‌های دینی

سلامت محکومان

قرآن کریم

چکیده

سابقه و هدف: دین اسلام دین رأفت و مهربانی است و قرآن کریم که منبع آموزه‌های دینی است از حقوق اساسی انسان‌ها به‌شدت حمایت می‌کند؛ و درعین حال آموزه‌های قرآنی و روایت‌های اسلامی در جهت سیر تکامل و تعالی انسان، حفظ حیات و رعایت سلامت را امری محترم شمرده است. ازاین‌رو، هدف از پژوهش حاضر بررسی رویکرد آموزه‌های دینی در تضمین سلامت محکومان بوده است.

روش کار: روش اجرای این پژوهش توصیفی - تحلیلی از نوع مطالعات کتابخانه‌ای است که با مراجعه به آیات قرآن و روایت‌های اسلامی و جست‌وجو در منابع اسلامی و مقاله‌های موجود در پایگاه‌های استنادی مانند آی.اس.سی، مگیران، اس.آی.دی، نورمگز و گوگل اسکولار داده‌های اولیه مرتبط با سؤال تحقیق، جمع‌آوری و سپس این داده‌ها، با توجه به هدف پژوهش تجزیه و تحلیل شد. مؤلفان مقاله تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاکی از این است که در اجرای حدود الهی در عین اثربخشی بر رعایت کرامت ذاتی انسان‌ها، سلامت محکومان با سازوکارهایی در رویکرد آموزه‌های دینی برگرفته از قرآن کریم و روایت‌های منقول از معصومان (ع) پیش‌بینی شده است که از جمله می‌توان به اجرانکردن حد بر محکوم در گرما و سرما، اجرانکردن حد بر محکوم بیمار و زن باردار، امکان اجرای حد جلد به‌صورت ضغث بر محکوم بیمار و اجرانکردن حد جلد بر صورت و عورتین محکوم اشاره نمود.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش بیانگر این است که آموزه‌های دینی در جهت تضمین سلامت به‌ویژه در اجرای حدود الهی به سلامت محکومان توجه نموده است؛ ازاین‌رو، وجود بیماری و شرایط خاص محکوم در قبل یا بعد از محکومیت به‌منظور تضمین سلامت محکومان موجب اعمال سیاست جنایی افتراقی برای محکومان بیمار می‌گردد؛ همان‌طور که در بسیاری از موارد ابتلای محکوم به بیماری جسمی و روحی با حصول شرایطی موجب ساقط‌شدن مجازات و در برخی موارد موجب تأخیر در اجرای حکم تا زمان بهبودی دانسته شده است؛ بنابراین، هم‌گرایی دین و سلامت راهبردی تلفیقی در تضمین سلامت محکومان به شمار می‌رود.

استناد مقاله به این صورت است:

Teymouri T, Beigi J, Ahadi F. Health of Convicts in the Convergent Approach of Religion and Health. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2023;9(3):148-158. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v9i3.37999>

مقدمه

حق حیات و زندگی به‌مثابه چشمه‌ای است که سایر حقوق از آن جوشیده و برآمده است. هر حقی که برای انسان در نظر گرفته شود و هر کمالی که انسان باید به آن برسد وابسته به حیات است. کسی که می‌خواهد مدارج کرامت و کمال انسانی را طی کند و به آخرین پله‌های تعالی صعود کند باید حیات داشته باشد (۱). همه افراد بشر حق دارند از نعمت حیات برخوردار باشند و این حق برای همه تضمین شده است (۲). دسته‌ای از موارد رعایت اصول انسانی وجود دارد که گریز از آن در حق انسان‌ها تخلف محسوب می‌شود و نمی‌توان به‌سادگی از آن چشم‌پوشی کرد (۳). حیات از جانب خدا عطا شده است و هیچ‌کس حق ندارد به‌طور کامل یا جزئی به آن آسیب برساند. در قوانین اسلامی، مسئولیت حفاظت از حقوق اساسی شهروندان با دولت است که بخشی از وظیفه کلی آن برای رفتار عادلانه با شهروندان است و نباید بین افراد تبعیض قائل شود (۴). عدالت یکی از پرجاذبه‌ترین مفاهیم در تاریخ بشر بوده است و مجاهدان زیادی جان خویش را در این راه فدا نموده‌اند. عدالت شقوق زیادی دارد و یکی از مهم‌ترین و فراگیرترین انواع آن عدالت اجتماعی است. عدالت اجتماعی نیز زیرشاخه‌ها و شاخص‌های فراوانی دارد و وضعیت سلامتی مردم یکی از مهم‌ترین معیارهای سنجش آن است که نگرش‌ها و نظریه‌های متعدد و متنوعی در این حوزه طرح شده است (۵). حق برخورداری از بهداشت و سلامت تعهدی را به دولت‌ها تحمیل می‌کند تا در جهت ارتقای شرایطی که تحت آن تمامی شهروندان بتوانند از سلامت جسمی و روحی بهره‌مند شوند، گام بردارند (۶)؛ اما باید توجه داشت که در مقام تبیین حقوق انسان لازم است حکومت‌ها زمینه اجرای احکام شرعی را فراهم آورند و حق آن را برای مردم به رسمیت بشناسند (۷). سلب آزادی افراد خواه به‌عنوان بازداشت موقت خواه در پی حکم محکومیت، مستلزم رعایت حقوق محبوسان از جمله حق بر شکنجه‌نشدن و حفظ حق حیات آنان است. اعمال هرگونه تبعیض در رعایت این حق‌ها از سوی مسئولان زندان بر پایه نوع اتهام یا محکومیت زندانیان در تعارض بنیادین با موازین حقوق بشر قرار دارد (۸). بنابراین، هر کس باید از حق مراقبت‌های پزشکی و اجتماعی و از تمامی امکانات عمومی جامعه و دولت خود برخوردار باشد (۹). همچنین، اجرای عدالت نباید تبعیض‌آمیز باشد و افراد بازداشتی به اتهام

ارتکاب جرم و محکومانی که به‌علت ارتکاب جرم در زندان هستند به‌مثابه سایر افراد جامعه از دسترسی به حقوق اولیه خود همانند حق بر سلامتی برخوردارند و هیچ‌کسی نمی‌تواند آنان را از دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی منع کند (۱۰). از سوی دیگر، نظام‌های حکمرانی و مدیریتی هرگز نباید برخوردشان با انسان‌ها بر مبنای برحق بودن یا ناحق بودن آنان باشد. برخورد نظام‌های حکمرانی باید همان‌طوری که قرآن کریم می‌فرماید صرفاً بر اساس کرامت ذاتی و انسان بودن انسان‌ها باشد و به هیچ معیار دیگری برای برخورداری از حق‌ها و آزادی‌ها نباید توجه شود (۱۱). قرآن کریم برای همه انسان‌ها بدون استثناء حفظ حیات و برخورداری از سلامتی را به رسمیت شناخته است و با اعتقاد به اینکه بشریتی که به بالاترین درجات علم مادی رسیده پیوسته و در هر زمان نیازمند تکیه‌گاهی ایمانی جهت پاسداری از تمدن خود و عامل حمایت‌کننده از حقوق خویش است و با ایمان به اینکه حقوق اساسی و آزادی‌های عمومی در اسلام جزئی از دین مسلمانان است، پس هیچ‌احدی به‌طور اصولی حق متوقف کردن کلی یا جزئی احکام الهی و تکلیفی که خداوند از راه کتاب‌های خود نازل کرده است، یا زیر پا نهادن یا چشم‌پوشی از آن را ندارد (۱۲) و این به‌دلیل کرامت ذاتی است که از طرف خداوند متعال به هر انسانی هدیه شده است (۱۳). کرامت انسانی در آموزه‌های اسلامی به‌طور خاص مطمح نظر قرار گرفته است. اهمیت این موضوع در رویکرد قرآنی به جایگاه و نقشی برمی‌گردد که این معنا برای انسان در نظام آفرینش به‌طور عام و در نظام سیاسی به‌طور خاص به وجود آورده است (۱۴). قرآن کریم و احادیث معصومان (ع) به مفهوم سلامت به‌صورت بنیادی توجه؛ و تحقق سلامت را از اهداف نزول وحی معرفی کرده است (۱۵). اسلام دینی سلامت‌محور است و جوامع انسانی در پرتو اسلام و آموزه‌های دینی با رعایت دستورها و اعمال مراقبت می‌توانند به کمال صحت و سلامت خود دست یابند (۱۶). دین اسلام به موازات اهمیتی که به سلامت معنوی و روانی انسان دارد و آن را در سعادت او حائز اهمیت می‌داند، بر سلامت جسمانی و بهداشت در جنبه‌های مختلف زندگی نیز تأکید دارد (۱۷). علاوه بر آموزه‌های حقوق بشری که در سایر کشورها نیز بر سلامت محکومان توجه دارد، این موضوع در آموزه‌های دین اسلام نیز اهمیت مضاعف دارد. از این رو، ضرورت انجام مطالعه توجه به سلامت انسان‌ها به‌طور کلی و حق حیات و تضمین سلامت انسان‌هایی است که آزادی آنان سلب شده است یا محکوم شده‌اند تا از این طریق به

محکومان وجود دارد تا با بهره‌گیری از یافته‌های آنها متولیان نظام سلامت و دست‌اندرکاران نظام عدالت با برنامه‌ریزی‌ها و تصویب دستورالعمل‌ها، بخش‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌ها و انجام اقدامات عملی در زمینه تضمین سلامت محکومان اقدام نمایند.

روش کار

روش اجرای این پژوهش توصیفی - تحلیلی از نوع مطالعات کتابخانه‌ای است که با مراجعه به آیات قرآن، احادیث نبوی، روایات معصومان (ع) و جست‌وجو در منابع اسلامی و مقالات موجود در پایگاه‌های استنادی مانند آی.اس.سی، مگیران، اس.آ.دی، نورمگز و گوگل اسکولار^۱ داده‌های اولیه مرتبط با سؤال تحقیق، جمع‌آوری و طبقه‌بندی شد و سپس این داده‌ها با توجه به هدف پژوهش تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری شد.

یافته‌ها

اساس قوانین اسلامی به‌عنوان مقررات بین‌المللی به دیدگاه انسانیت کامل اشاره دارد؛ جایی که اسلام حقوق را با کرامت بسیار متناسب با ایجاد طبیعت خود انسان قرار می‌دهد (۲۱). از منظر قرآن، خداوند اساساً این حقوق را ایجاد کرده است تا ظرفیت انسانی ما باشد. به فعلیت رسیدن این حقوق نه تنها فرصتی را برای ما فراهم می‌کند تا همه حقوق خود را توسعه دهیم، بلکه حق‌هایی را که خداوند ایجاد کرده یا داده است بهتر بشناسیم؛ و هر حاکم موقتی یا عامل انسانی نمی‌تواند آن را لغو کند زیرا جاودانه و تغییرناپذیر است (۲۲). احکام فرعی اسلام مبتنی بر اصل رأفت، رحمت و تسامح مبتنی بر مصالح و مفاسد واقعی، عقل، فطرت و دقت در رعایت احقاق حق، عدالت، اعتدال و احترام به حقوق مادی و معنوی انسان قرار داده شده است (۲۳). خداوند درباره حفظ حیات و ارزش جان انسان‌ها در آیه ۳۲ سوره مائده می‌فرماید: «مَنْ أَجَلْ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا»؛ «بدین سبب بر بنی‌اسرائیل چنین حکم کردیم که هر کس نفسی را بدون حق قصاص یا بی‌آنکه فتنه و فساد در زمین بکند بکشد، چنان باشد که همه مردم را کشته و هر که نفسی را حیات بخشد (از مرگ نجات بخشد) مثل آن است که تمام مردم را حیات بخشیده که یک تن منشأ حیات تلقی

هم‌گرایی به تعبیری همسویی بین دین و سلامت نیز اشاره شود. از همین رو، سؤال پژوهشی مقاله این است که آموزه‌های دین اسلام چه رویکردی در تضمین سلامت محکومان دارد؟

پیشینه پژوهش

در زمینه پیشینه پژوهش تاکنون هیچ‌گونه پژوهش مستقلی صورت نپذیرفته است؛ باوجوداین، از پژوهش‌هایی که می‌توان به آنها اشاره نمود عبارت است از: نصراللهی و همکاران در پژوهشی با عنوان «مبانی عدم تحمل کیفر؛ چالش‌های فراروی آن در اجرای حکم با رویکردی بر حقوق کیفری انگلستان» به این نکته اشاره داشته‌اند که اگر مصلحت اجرای مجازات (مصلحت عمومی) با مصلحت مهم‌تری (سلامتی یا جان بزهدار) تراحم پیدا کند، با ترجیح اهم بر مهم، اجرای مجازات به‌طور موقت به تعویق می‌افتد یا به مجازاتی که مناسب حال محکوم است تبدیل می‌شود یا به‌شکلی ویژه که بی‌شبهت به اجرانکردن مجازات نیست، تخفیف می‌یابد (۱۸). همچنین، حیدری در پژوهشی با عنوان «مبانی، قلمرو و آثار فقهی حقوقی حق سلامت زندانیان دارای بیماری سخت‌درمان» به این نتیجه رسیده است که هرچند در روایات، اسبابی همچون بارداری، استحضاضه، نفاس، زخم، بیماری و شکم بزرگ موجب تأخیر یا تبدیل حد دانسته شده، اما با ذکر عبارت «و أشباه ذلك» به این موارد جنبه تمثیلی داده شده است و آنگونه که از روایات برمی‌آید معیار اجرانکردن مجازات وضعیت جسمی آسیب‌پذیر و حکمت آن حفظ سلامتی جسمی و جلوگیری از تعریض به نفس بزهدار یا افراد ثالث است (۱۹). احمدی و معصومی در پژوهش خود با عنوان «بررسی جایگاه زنان زندانی در حقوق شهروندی اسلامی» به این نکته اشاره داشته‌اند که اگر قرآن و روایات را مبنا و معیار اخلاق در جامعه اسلامی قرار دهیم و اجرای قوانین را مستند به آن بدانیم، آنگاه برای انسان‌ها (تفاوتی بین زن و مرد نیست) ارزش قائل می‌شویم و قطعاً در اصول و مبانی حقوق شهروندی برای این گروه از جامعه تدابیر و برنامه‌های ارزشی در نظر خواهیم گرفت؛ حقوقی مانند حبس انفرادی زنان و ارتباط با خانواده به‌ویژه با کودکان خود و رژیم غذایی مناسب که مأموران بهداشت بر آن نظارت و ارزیابی دارند و حفظ ارتباط با محیط بیرون از زندان را می‌توان نام برد (۲۰).

اهمیت پژوهش حاضر در این است که امروزه با توجه به اهمیت سلامتی در جامعه، نیاز به انجام پژوهش‌های بین‌رشته‌ای در حوزه سلامت و دین و حوزه‌های دیگر و بهره‌مندی از رویکرد آموزه‌های دینی در جهت تضمین سلامت

خواهد شد» (۲۴). حقوق بیماران در اسلام از نگاه تعالی ارزش‌های انسانی و با تمرکز بر حفظ کرامت بیمار شکل گرفته است (۲۵). قرآن که در اصول فقه از آن بیشتر به کتاب تعبیر می‌شود، مهم‌ترین دلیل اثبات احکام است. اهمیت آن ناشی از این است که اساس دین اسلام و کلام خدا است و همه‌چیز دین اسلام به آن متکی است (۲۶). همچنین، از مهم‌ترین مستندات شرعی در هر مسئله‌ای روایات معصومان (ع) است که در ادامه به بررسی سازوکارهای آموزه‌های دینی برگرفته از قرآن کریم و روایات معصومان (ع) درباره تضمین سلامت محکومان در اجرای حدود الهی پرداخته شده است.

۱) اجرانکردن حد بر محکوم در گرما و سرما

به‌منظور رعایت سلامت محکومان حدود در سرما و گرمای شدید اجرا نمی‌شود؛ زیرا ممکن است ضرری بیشتر از ضرر اجرای حدود برای مجرم داشته باشد یا حتی به مرگ او بینجامد (۲۷). همچنان که روایت زیر بر این امر اشاره دارد: «وَحُؤُهُ مُرْسَلٌ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَفِي خَبَرِ هِشَامِ بْنِ أَحْمَرَ عَنِ السَّيِّدِ الصَّالِحِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: «كَانَ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ وَأَنَا مَعَهُ فَسَمِعَ صَوْتَ رَجُلٍ يَضْرِبُ صَلَاةَ الْعِدَاةِ فِي يَوْمٍ شَدِيدِ الْبُرْدِ، فَقَالَ: مَا هَذَا؟ قَالُوا رَجُلٌ يُضْرَبُ، قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ، إِنَّهُ لَا يُضْرَبُ أَحَدٌ فِي شَيْءٍ مِنَ الْحُدُودِ فِي الشِّتَاءِ إِلَّا فِي آخِرِ سَاعَةٍ مِنَ النَّهَارِ وَلَا فِي الصَّيْفِ إِلَّا فِي أُبْرَدَ مَا يَكُونُ مِنَ النَّهَارِ» هَذَا كُتِبَ فِي الْجِلْدِ وَإِنْ أُطْلِقَ الْمُصَنَّفُ الْحَدَّ، وَقَدْ مَرَّ الْكَلَامُ فِي الرَّجْمِ» (۲۸). «به همین ترتیب، مرسل سعدان بن مسلم از ابی الحسن علیه‌السلام و هشام بن احمر از حسن سلام‌الله علیها خبر دادند، وی گفت: او در مسجد نشسته بود و من با او بودم، صدای مردی را شنیدم که در یک روز بسیار سرد ضرب می‌خورد. او گفت: سبحان‌الله در این ساعت که در زمستان هیچ‌کسی به‌جز در آخرین ساعت روز یا در تابستان جز در خنک‌ترین قسمت روز چیزی از حد نمی‌زند. سخنرانی در سنگسار».

۲) اجرانکردن حد بر محکوم بیمار و زن باردار

شریعت اسلام به مسائل بیماران و زنان اهمیت زیادی می‌دهد و آنان را شایسته و سزاوار توجه و مراقبت بیشتری می‌داند؛ همچنان که بارداری و زایمان با باورها و اعمال مذهبی و سنتی در بسیاری از کشورها در ارتباط است (۲۹). از این‌رو، برای شخص بیمار تا زمان بهبودی و اگر زنی در حین بارداری خود مرتکب زنا شده باشد، احتیاجی به شلاق‌زدن و سنگسار نیست (۳۰) و اگر زن زناکار حامله باشد و زنا محصنه باشد

مهلت داده می‌شود تا زایمان کند و مدت شیرخوارگی طفل را شیر دهد آنگاه رجم می‌شود و اگر غیرمحصنه باشد حد زده می‌شود؛ مگر اینکه خوف زیان به طفل در میان باشد (۳۱). به بیان دیگر، برای زنان باردار تا زمان زایمان و سپری شدن دوره شیردادن حد جلد جاری نمی‌شود (۳۲). «وَ إِطْلَاقُ الْمَصْنُوعِ (رَحْمَةُ اللَّهِ) الْمَنْعُ مِنْ إِقَامَةِ الْحَدِّ عَلَيْهَا بَعْدَ الْوَضْعِ إِلَى أَنْ تَرْضَعَ الْوَلَدُ يَشْمَلُ الرَّجْمَ وَ الْجُلْدَ. وَ هُوَ يَتِمُّ فِي الْأَوَّلِ دُونَ الثَّانِي، إِلَّا بِتَقْدِيرِ الْخَوْفِ عَلَيْهَا مِنَ الْجِلْدِ مِنَ الْمَوْتِ، أَوْ مَا يَخْتَصِلُ مَعَهُ الْأَذَى عَلَى الْوَلَدِ» (۳۳). «منع تعیین مجازات حد برای او پس از زایمان تا زمانی که کودک خود را شیر دهد، شامل سنگسار و شلاق است؛ و این در مرحله اول انجام می‌شود و در مرحله دوم انجام نمی‌شود، مگر با ترس از شلاق مرگ، یا آنچه در آن اتفاق می‌افتد تا به کودک آسیب برساند». همچنین، مجازات حد در دوران قاعدگی انجام نمی‌شود تا زمانی که خون از آن قطع شود. همچنین برای مستحاضه اگر مستحق حد تازیانه باشد، حد بعد از قطع خون بر او اجرا می‌شود (۲۸). بنابراین، زن مستحاضه تا زمانی که خون او قطع نشده است، تازیانه نمی‌خورد. با توجه به اینکه ذهن و بدن هر کسی که در اطراف مجرمان زندانی باشد شکنجه می‌شود و تحت فشارهای شدید قرار می‌گیرد (۳۴)؛ بنابراین، تعیین میزان سلامت روانی زندانیان علاوه بر اینکه می‌تواند به تدوین برنامه‌های مدون در جهت ارتقای سطح سلامت آنان منتج شود، به بهبود ارتباط زندانیان با یکدیگر، زندانبانان و دیگر عوامل اجرایی زندان منجر می‌شود و درنهایت به ایجاد محیطی توأم با آرامش و بهبود احساس امنیت در زندان کمک می‌کند (۳۵). از همین رو، درباره زنان محکوم باردار نیز باید به‌سبب شرایط روحی و جسمی آنان تسامح بیشتری صورت گیرد. شریعت اسلام با اهتمام به اساسی‌ترین مؤلفه‌های حقوق بشر چون کرامت انسانی، مطابق آموزه‌های دینی بر رعایت سلامت زنان محکوم تأکید می‌کند؛ و سیاست جنایی افتراقی حمایتی را به‌منظور تضمین سلامت آنان مدنظر قرار می‌دهد.

۳) امکان اجرای حد جلد به‌صورت ضغث بر محکوم بیمار

در مواقعی ممکن نبودن درمان و ناامیدی از بهبود محکوم بیمار به وجود می‌آید؛ خداوند در آیه ۴۴ سوره ص می‌فرماید: «وَخُذْ يَدَيْكَ ضِعْفًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ» (و (ایوب را گفتیم) دسته‌ای از چوب‌های باریک (خرما) به دست‌گیر و (بر تن زن خود که بر زندنش قسم یاد

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش‌های صورت‌گرفته، اهمیت و حفظ حیات انسان‌ها و سلامت بشر و رعایت حقوق بیماران که بی‌شک بر مبنای کرامت انسانی استوار است و به‌ویژه محکومان بیمار همسو با یافته‌های پژوهش نصرالهی و همکاران (۱۸) و پژوهش حیدری (۱۹) است. همچنین رعایت حقوق زنان محکوم همسو با پژوهش احمدی و معصومی (۲۰) است. بنابراین، با توجه به این موضوع که بزرگ‌ترین منبع توانمندسازی و خودشکوفایی انسان‌ها در آموزه‌های قرآن نهفته است و اینکه دین مبین اسلام اصول احکام خود را درباره‌ی حمایت از حقوق انسان‌ها به‌عنوان یک اصل تأیید کرده است؛ بنابراین، آموزه‌های دین اسلام همواره برای همه‌ی انسان‌ها بدون استثناء و بدون هرگونه تبعیض، حفظ حیات و برخورداری از سلامتی را به رسمیت شناخته است. از سویی نیز ویژگی دین مقدس اسلام و سیره‌ی عملی رسول مکرم اسلام (ص) این است که برای هدایت و اصلاح مردم به دین حق و صراط مستقیم بسیار حریص است و هدف از اعمال قانون و امر شارع مقدس بازسازی مجرم و بازگشت به اجتماع است. در عین حال نیز حقوق ذاتی محکومان از جمله سلامت باید رعایت گردد و هدف از احضار و دستگیری باید اعمال حکم الهی و بازگشت الی الله باشد. از همین رو، آیات و روایات در اجرای حدود الهی در عین اثربخشی بر رعایت کرامت ذاتی انسان‌ها، سلامت محکومان را به‌عنوان حقوق ذاتی نیز تأیید کرده است؛ بنابراین، آموزه‌های دین مبین اسلام با استناد به قرآن و سنت و در جهت سیر تکامل و تعالی انسان، در رویکرد هم‌گرایی، رعایت سلامت و حفظ حیات محکومان را امری محترم شمرده است. از همین رو، در اجرای حدود الهی به مواردی از جمله اجرانکردن حد بر محکوم در گرما و سرما، اجرانکردن حد بر محکوم بیمار و زن باردار، امکان اجرای حد جلد به‌صورت ضغث بر محکوم بیمار در صورت ممکن نبودن درمان و ناامیدی از بهبود محکوم بیمار و اجرانکردن حد جلد بر صورت و عورتین محکوم در رعایت سلامت محکومان توجه نموده است.

با توجه به اینکه اگر به روش‌های مختلف حقوق ذاتی محکومان لحاظ نشود درواقع اصول عدالت کیفری رعایت نشده است و از اهداف عالی حقوق بشری دور می‌شویم؛ ازاین‌رو، وجود بیماری و شرایط خاص محکوم قبل یا بعد از محکومیت، به‌منظور تضمین سلامت محکومان موجب اعمال

کردی) بزن و عهد و قسمت را نشکن (و زن را هم بی‌گناه نیازار). ما ایوب را بنده صابری یافتیم، نیکو بنده‌ای بود که دائم رجوع و توجهش به درگاه ما بود». حد تازیانه که احتمال مرگ او در اثر تازیانه وجود دارد، جاری نمی‌شود تا زمانی که از آن بیماری بهبود یابد و در صورتی که امکان بهبودی و خوب شدن بیمار وجود نداشته باشد با یک دسته تازیانه که مشتمل بر تعداد تازیانه‌ای است که بر بدن محکوم شده زده می‌شود (ضغث) و شرط نیست که تمامی شاخه‌های این دسته تازیانه به بدن فرد برخورد کند (۳۶). همچنین، مستند ضغث در حدیث پیامبر اکرم (ص) آمده است: «فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ آتَى بِرَجُلٍ احْتَبَرَ مُسْتَسْقِيَ الْبَطْنِ فَدَثَّ عُرُقَ فَحِدْيِهِ وَقَدْ رَزَى بِأَمْرًا مَرِيضَةً فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِعِدْقٍ فِيهِ مَائَةٌ شُمْرَاحٍ فَضَرَبَ بِهِ الرَّجُلَ ضَرْبَةً وَضَرَبَتْ بِهِ الْمَرْأَةُ ضَرْبَةً ثُمَّ خَلَى سَبِيلَهُمَا ثُمَّ قُرءَ هَذِهِ الْآيَةُ وَخُذْ بِيَدِكَ ضِعْثًا فَأَضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْتِثْ» (۳۷). رسول خدا به مردی رسید که ناراحتی شکمی داشت و رگ‌های ران او ظاهر شد و با زنی بیمار زنا کرده بود. سپس این آیه را خواند با دست بگیرد و با ضغث بزیند.

۴) اجرانکردن حد جلد بر صورت و عورتین محکوم

در اسلام به زن با احترام زیادی نگاه می‌شود؛ حتی اگر محکوم شود باید به وضعیت او به‌عنوان زن توجه شود. همچنین، طبق قوانین اسلام بر اجرای مجازات به این نکته توجه شده است که مجازات باید متناسب با جرم باشد؛ زیرا هر جنایتی مشمول نوع خاصی از مجازات است و کسی که مرتکب جرم شده است نباید بیشتر شکنجه یا سوء استفاده شود و بیش از آنچه شریعت تجویز کرده است مجازات شود. درحقیقت، اجرای مجازات نباید بر سلامت محکوم تأثیر گذارد که به‌منظور حفظ سلامت جسمانی اجرای حد جلد را بر صورت و عورتین مجاز ندانسته است که روایت زیر از صحیح زراره از امام باقر (ع) بر همین مطلب دلالت دارد؛ «مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: «يُضْرَبُ الرَّجُلُ الْخُدَّ قَائِمًا وَ الْمَرْأَةُ قَاعِدَةً وَ يُضْرَبُ كُلُّ عُضْوٍ وَ يُتْرَكُ الرَّأْسُ وَ الْأَمْدَاكِيرُ» (۳۷). بنابراین، مرد در حال ایستاده و زن در حال نشسته تازیانه می‌خورد و تازیانه نباید بر صورت و عورت برخورد کند. از همین رو، محکومان با اینکه مرتکب جرم شده‌اند و قابل مجازات هستند لیکن در دین اسلام بر رعایت حقوق آنان اهتمام شده است و محکومان نیز مانند تمام افراد جامعه باید از سلامت بهره‌مند گردند.

مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی دربارۀ این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

پیشینه، تبیین، بحث، نتیجه‌گیری و تدوین کلی مقاله: مؤلف اول؛ راهنمایی محتوایی و ساختاری: مؤلف دوم و مشاور پژوهش: مؤلف سوم.

References

1. Agah H. The Qur'an, Right to Live, and the Existing Challenges. *Qru'anic Reserches*. 2003;9(35-36):160-81. (Full Text in Persian)
2. Ziaefar M. *Montakhabi az Hoghogh-e Bashar dar Motoon-e Moghadas-e Adyan-e Elahi*. 1 ed. Qom: Sobh Misagh Publications; 2007. (Full Text in Persian)
3. Fagih Habibi A. The Status of Human Rights in Islam and International Documents. *Political Research In Islamic World*. 2016;6(2):81-103. (Full Text in Persian)
4. Hathout M, Jamil U, Hathout G, Ali N. In pursuit of justice: The jurisprudence of human rights in Islam: Muslim Public Affairs Council; 2006.
5. Mirhadi TSMR, Yousefi B. Justice in the Field of Health with an Emphasis on the Statements of the Supreme Leader. 2021. (Full Text in Persian)
6. Fagan A. The atlas of human rights. Translated by Kokabi O, Khodaei M. 1 ed. Tehran: Armanshahr Publications; 2010. (Full Text in Persian)
7. Kosari V, Mashhadi A, Salman Noori M. A Critique of the 1990 Cairo Declaration on Human Rights in Islam: Lack of Basis or Heavy Shadow of the Western Pattern? *Jornal of Eslamic Human Rights*. 2019; 8(1): 57-74. (Full Text in Persian)
8. Gholampour M, Farajiha M. Theoretical Explanation of Death in Custody in the Context of Comparative Criminal Justice. *Comparative Law Review*. 2020; 11(2):687-714. (Full Text in Persian)
9. Mumm S. *Cairo Declaration on Human Rights in Islam*. Religion Today: A Reader: Routledge; 2017. p. 67-73. (Full Text in Persian)
10. Teymouri M, Beigi J, Ahadi F. Challenges of the right to health of prisoners in the Corona pandemic and mechanisms to deal with it. *Medical Law Journal*. 2021;15(56):463-76. (Full Text in Persian)
11. Beigi J, Teymouri M. Critique of "Bill on the Right of Convicts to Study" in the Light of International Documents and Domestic Regulations. *Public Law Studies Quarterly*. 2021;51(3):1159-82. (Full Text in Persian)

سیاست کیفری افتراقی برای محکومان بیمار می‌گردد. همچنان که آموزه‌های جزایی اسلام در بسیاری از موارد ابتلای محکوم به بیماری جسمی و روحی را با حصول شرایطی موجب ساقط شدن مجازات و در برخی موارد موجب تأخیر در اجرای حکم تا زمان بهبودی دانسته است. در نتیجه، هم‌گرایی دین و سلامت راهبردی تلفیقی در تضمین سلامت محکومان به شمار می‌رود؛ همان‌طور که خاستگاه توجه به سلامت محکومان در آموزه‌های دین اسلام که قبل از شکل‌یافتن اعلامیه‌های حقوق بشری و اسناد بین‌المللی مرتبط با حقوق بشری زندانیان است؛ از طریق گفتمان وحی و توجه به حقوق بشری انسان‌ها در آیات قرآن کریم کامل‌بودن و مترقی‌بودن دین اسلام را نیز تداعی می‌بخشد.

محدودیت‌های پژوهش

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به این مورد اشاره کرد که پژوهش‌های مرتبط با سلامت محکومان به‌صورت مستقل در مجموعه‌های روایی جمع‌آوری و دسته‌بندی نشده است.

پیشنهاد‌های پژوهش

انجام تحقیقات بیشتر از ابعاد ارزیابی کمی و آماری مرتبط با موضوع پژوهش به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌گردد.

قدردانی

بنا بر اظهار مؤلفان، این مقاله مستخرج از رسالۀ دکتری تخصصی مؤلف اول با عنوان «سیاست جنایی ایران در قبال نقض حق بر سلامت زندانیان با تکیه بر اسناد بین‌المللی» با کد ۱۴۷۴۸۱۵۵۱۵۳۰۴۰۶۱۳۹۹۱۶۲۳۱۳۳۴۹ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه است. مؤلفان از همکاری‌های عوامل دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه و همه کسانی که در به ثمر رسیدن این پژوهش نقش داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌کنند.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی نداشته و با هزینه شخصی مؤلفان صورت گرفته است.

تضاد منافع

12. Ebrahimi J. A review of human rights. Tehran: Zavar Publications; 2004. (Full Text in Persian)
13. Al-Fijawi MFA, Shah MA, Aung UT, Muhammad MK. Violations of basic rights of prisoners in conventional and Islamic Law: Theory and practice. Intellectual discourse. 2019;27(2):455-74-74.
14. Raei M. Mana va Mabna-shenasi-e Keramat-e Insani ba Takid bar Keramat-e Siasi dar Amoozeshay-e Islami. Journal of Political science. 2015;6(2):5-24. (Full Text in Persian)
15. Ismaeili M, Firouzi R, Motamedi A. The Etymology of Health in the Quran and Hadith. Journal of Medical Figh. 2013;5(15):45-66. (Full Text in Persian)
16. Khakkar S, Jahangiri M, Esmaeil Zadeh SM. A survey of health status and its dimensions in the Islamic teachings. Journal of Religion and Health. 2020;7(2):68-74. (Full Text in Persian)
17. Tavakoli AR, Haghshenas MR. Crimes against Public Health from the Perspective of Comparative Jurisprudence and Criminal Law with Special Focus on the Crime of Fraud on Food Products. Fiqhe Moqaran. 2014;2(3):105-32. (Full Text in Persian)
18. Nasrolahi MA, MazidisharafAbadi A, Mansori SM. Mabani-e Adam-e Tahammol-e Keifar; Chaleshhay-e Fararoy-e An Dar Ejray-e Hokm Ba Roykardi Bar Hoghogh-e Keifari-e Englis. Azad Law Researches Quarterly. 2021;14(51):237-56. (Full Text in Persian)
19. Heydari A. Principles, Scope, and Juridical/Legal Effects of “the Welfare Right” of the Prisoners with “Hard-Treatment Illnesses”. Criminal Law Doctrines. 2019;16(17):29-66. (Full Text in Persian)
20. Ahmadi SM, Masumi J. A Study of the Place of Imprisoned Women in Islamic Citizenship Rights. Medical Law Journal. 2018;12(46):255-75. (Full Text in Persian)
21. Rudi Natamiharja RN. Intersection Principles Between Islamic And International Humanitarian Law. Jurnal Hukum Istimbath Sekolah Tinggi Agama Islam Negeri (STAIN). 2019;16(2):139-280. (Full Text in Persian)
22. Hassan R. Human rights in Islam. Women’s rights and Islam. 2003.
23. Hosseini SJ, Bahraminezhad A. Jurisprudential Analysis of Forgiving in Islamic Citizenship Rights. Medical Law Journal. 2018;12(46):235-54. (Full Text in Persian)
24. Zakerian M. Islamic Teachings and Human Rights. Int'l Stud J. 2018;15:1. (Full Text in Persian)
25. Ghanizadeh M, Kaykha MR, Khakpour H. Study on Evidences of Patient Rights Charter Based on Religious Teachings (Quran and Narrations). Medical Law Journal. 2019;12(47):7-31. (Full Text in Persian)
26. Mohammadi A. Principles for inference of Islamic law. 1 ed. Tehran: University of Tehran Press; 2010. (Full Text in Persian)
27. Adabzadeh M, Rohani Moghadam M, Sabryan A. Examination of the Criminal System of Hodood through Ethical and Educational Approach. Medical Law Journal. 2019;13(48):137-56. (Full Text in Persian)
28. Najafi Javaheri MH. Jawahir alkalam fi sharh sharayie al'iislam. 41 ed. Qom: Dar Al-Ihya Al-Tarath Al-Arabi Publications; 1983. (Full Text in Persian)
29. Nosratabadi M. The Role of Islam in the Health of Pregnant Women. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2021;7(3):140-56. (Full Text in Persian)
30. Hilli I. al-Sarayir al-Hawi litahrir al-Fatawi. 3 ed. Qom: Publications of the Islamic Publication Institution of the Teachers’ Community; 1989. (Full Text in Persian)
31. Mousavi Khoei SA. Mabani-e Takmeleh al-Menhaj, Translated by Saeedi, A. 2 ed. Tehran: Khorsandi Publications; 2015. (Full Text in Persian)
32. Jaziri AR, Mazeh Y, Ariz AH, Gharavi M. al-fiqh eala al-Madhahib al-Arbieah w Madhhab Ahilialbiyt. Beirut: Dar al-Thaqalin Publications; 1998. (Full Text in Persian)
33. Ameli Z. Masalik al'afham 'ilaa Tanqih Sharayie al'Islami. 4 ed. Beirut: Publications of the Islamic Knowledge Foundation; 2002. (Full Text in Persian)
34. Rahimipour Anaraki N. Prison in Iran: A Known Unknown (Palgrave Studies in Prisons and Penology). 1 ed. London: Publisher Palgrave Macmillan; 2021. (Full Text in Persian)
35. Daneshvarinasab A. The Relationship between Religiosity and the Mental Health of the Prisoners on the verge of Being Released in Kerman and Yazd Prisons. 2022. (Full Text in Persian)
36. Mousavi Khoei SA. Takmaleh al-Minhaj, Translated by Saeedi, A. Tehran: Khorsandi Publications; 2015. (Full Text in Persian)
37. Koleini MIY. al-Kafi. 7 ed. Tehran: Publications of the Islamic House of Books; 1987. (Full Text in Persian)